

**Akty prawne regulujące mediacje w sprawach karnych,
wykroczeniowych i w sprawach nieletnich – stan prawny na dzień
12.11.2020 r.:**

SPIS TREŚCI

1. Ustawa z 6.06.1997r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 4.08.1997 r., Nr 62, poz.555 z późn. zm.):	2
Art. 23a. [Mediacja: cel, termin, mediator, sprawozdanie]	2
Art. 40. [Iudex inabilis]	3
Art. 107. [Klauzula wykonalności – nadanie]	4
Art. 178a. [Zakaz przesłuchiwanie mediatora]	5
Art. 492. [Pojednanie – skutki]	5
Art. 493. [Pojednanie – zakres]	5
Art. 618. [Wydatki Skarbu Państwa]	5
Art. 619. [Tymczasowe pokrywanie wydatków, koszty postępowania mediacyjnego, koszty udziału tłumacza]	6
2. Ustawa z 6.06.1997r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2.08.1997r., Nr 64, poz. 729 z późn. zm.):	7
Art. 53. [Dyrektywy wymiaru kary]	7
3. Ustawa z 24.08.2001r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013r., poz. 395 z późn. zm.):	7
Art. 8. [Odesłanie do niektórych przepisów wstępnych k.p.k.]	7
Art. 38. [Odesłanie do przepisów k.p.k. Obowiązek wskazania przez podejrzanego adresu do doręczeń]	8
4. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych z dnia 7 maja 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 716) – w załączniku.	8
5. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym z dnia 18 czerwca 2003 r. (Dz.U. Nr 108, poz. 1026):	8

§ 1.	8
§ 4.	9
§ 7.	9
6. Ustawa z 26.10.1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 25.03.2014r., poz.382, z późn. zm.):	9
Art. 3a. [Postępowanie mediacyjne]	9
7. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18.05.2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich (Dz. U. z 6.06.2001 r. nr 56, poz. 591, z późn. zm.) – w załączniku.	10
8. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 13.06.2016 r. w sprawie wysokości i szczegółowych zasad ustalania kosztów postępowania w sprawach nieletnich (Dz. U. z 16.06.2016r., poz. 863):	10
§ 1.	10
§ 8.	10

1. Ustawa z 6.06.1997r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 4.08.1997 r., Nr 62, poz.555 z późn. zm.):

[Art. 23a. \[Mediacja: cel, termin, mediator, sprawozdanie\]](#)

§ 1. Sąd lub referendarz sądowy, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator lub inny organ prowadzący to postępowanie, może z inicjatywy lub za zgodą oskarżonego i pokrzywdzonego skierować sprawę do instytucji lub osoby do tego uprawnionej w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego między pokrzywdzonym i oskarżonym, o czym się ich poucza, informując o celach i zasadach postępowania mediacyjnego, w tym o treści art. 178a.

§ 2. Postępowanie mediacyjne nie powinno trwać dłużej niż miesiąc, a jego okresu nie wlicza się do czasu trwania postępowania przygotowawczego.

§ 3. Postępowania mediacyjnego nie może prowadzić osoba, co do której w sprawie zachodzą okoliczności określone w art. 40 i art. 41 § 1, czynny zawodowo sędzia, prokurator, asesor prokuratorski, a także aplikant wymienionych zawodów, ławnik, referendarz sądowy, asystent sędziego, asystent prokuratora oraz funkcjonariusz instytucji uprawnionej do ścigania przestępstw. Przepis art. 42 stosuje się odpowiednio.

§ 4. Udział oskarżonego i pokrzywdzonego w postępowaniu mediacyjnym jest dobrowolny. Zgodę na uczestniczenie w postępowaniu mediacyjnym odbiera organ kierujący sprawę do mediacji lub mediator, po wyjaśnieniu oskarżonemu i pokrzywdzonemu celów i zasad postępowania mediacyjnego i pouczeniu ich o możliwości cofnięcia tej zgody aż do zakończenia postępowania mediacyjnego.

§ 5. Mediatorowi udostępnia się akta sprawy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego.

§ 6. Instytucja lub osoba do tego uprawniona sporządza, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sprawozdanie z jego wyników. Do sprawozdania załącza się ugodę podpisaną przez oskarżonego, pokrzywdzonego i mediatora, jeżeli została zawarta.

§ 7. Postępowanie mediacyjne prowadzi się w sposób bezstronny i poufny.

§ 8. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb przeprowadzania postępowania mediacyjnego, warunki, jakim powinny odpowiadać instytucje i osoby uprawnione do jego przeprowadzenia, sposób ich powoływania i odwoływania, zakres i warunki udostępniania im akt sprawy oraz formę i zakres sprawozdania z wyników postępowania mediacyjnego, mając na uwadze potrzebę skutecznego przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 40. [Iudex inhabilis]

§ 1. Sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli:

- 1) sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio;
- 2) jest małżonkiem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
- 3) jest krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kuratel;

- 4) był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, albo w tej samej sprawie był przesłuchany
w charakterze świadka lub występował jako biegły;
- 5) brał udział w sprawie jako prokurator, obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel ustawowy strony, albo prowadził postępowanie przygotowawcze;
- 6) brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie;
- 7) brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone;
- 8) (uchylony);
- 9) brał udział w wydaniu orzeczenia, co do którego wniesiono sprzeciw;
- 10) prowadził mediację.

§ 2. Powody wyłączenia trwają mimo ustania uzasadniającego je małżeństwa, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.

§ 3. Sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego wnioskiem o wznowienie, zaskarżonego w trybie kasacji lub objętego skargą nadzwyczajną, nie może orzekać co do tego wniosku, kasacji lub skargi.

[Art. 107. \[Klauzula wykonalności – nadanie\]](#)

§ 1. Sąd lub referendarz sądowy nadaje na żądanie osoby uprawnionej klauzulę wykonalności orzeczeniu podlegającemu wykonaniu w drodze egzekucji.

§ 2. Orzeczenia nakładające obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz nawiązkę orzeczoną na rzecz pokrzywdzonego uważa się za orzeczenia co do roszczeń majątkowych, jeżeli nadają się do egzekucji w myśl przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

§ 3. Przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do obowiązku wynikającego z ugody zawartej przed sądem lub referendarzem sądowym, a także ugody zawartej w postępowaniu mediacyjnym.

§ 4. Sąd lub referendarz sądowy odmawia nadania klauzuli wykonalności ugodzie zawartej przed mediatorem, w całości lub w części, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa.

Art. 178a. [Zakaz przesłuchiwania mediatora]

Nie wolno przesłuchiwać jako świadka mediatora co do faktów, o których dowiedział się od oskarżonego lub pokrzywdzonego prowadząc postępowanie mediacyjne, z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego.

Art. 492. [Pojednanie – skutki]

§ 1. W razie pojednania stron postępowanie umarza się. Postanowienie o umorzeniu postępowania może wydać także referendarz sądowy.

§ 2. Jeżeli do pojednania doszło w wyniku mediacji, przepis art. 490 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 493. [Pojednanie – zakres]

W toku posiedzenia pojednawczego lub w wyniku mediacji dopuszczalne jest pojednanie się obejmujące również inne sprawy z oskarżenia prywatnego, toczące się pomiędzy tymi samymi stronami.

Art. 618. [Wydatki Skarbu Państwa]

§ 1. Wydatki Skarbu Państwa obejmują w szczególności wypłaty dokonane z tytułu:

- 1) doręczenia wezwań i innych pism;
- 2) przejazdów sędziów, prokuratorów i innych osób z powodu czynności postępowania;
- 3) sprowadzenia i przewozu oskarżonego, świadków i biegłych;
- 4) oględzin, badań przedsięwziętych w toku postępowania oraz przesyłek i przechowania zajętych przedmiotów, jak również ich sprzedaży;
- 5) ogłoszeń w prasie, radiu i telewizji;
- 6) wykonania orzeczenia, w tym również o zabezpieczeniu groźących kar majątkowych, jeżeli kary te zostały orzeczone, z wyłączeniem kosztów utrzymania w zakładzie karnym i kosztów pobytu w zakładach leczniczych na obserwacji psychiatrycznej;
- 7) należności świadków i tłumaczy;
- 8) kosztów postępowania mediacyjnego;

- 9) należności biegłych lub instytucji wyznaczonych do wydania opinii lub wystawienia zaświadczenia, w tym koszty wystawienia zaświadczenia przez lekarza sądowego;
- 9a) kosztów obserwacji psychiatrycznej oskarżonego, z wyłączeniem należności biegłych psychiatrów;
- 9b) kosztów zarządu przymusowego;
- 10) opłat przewidzianych za udzielenie informacji z rejestru skazanych;
- 11) nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych;
- 12) ryczałtu kuratora sądowego za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 214 § 1;
- 13) realizacji umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, i postępowań prowadzonych na podstawie działu XIII, także jeżeli nie zostało wydane postanowienie, o którym mowa w art. 303.

§ 2. Jeżeli wysokości i zasad ustalania należności określonych w § 1 nie regulują odrębne przepisy, Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i sposób ich obliczania, mając na uwadze faktyczny koszt dokonania danej czynności.

§ 3. W razie braku przepisów wymienionych w § 2, o wysokości danego wydatku decydują kwoty przyznane przez sąd, prokuratora lub inny organ prowadzący postępowanie.

Art. 619. [Tymczasowe pokrywanie wydatków, koszty postępowania mediacyjnego, koszty udziału tłumacza]

§ 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, wszelkie wydatki wykląda tymczasowo Skarb Państwa.

§ 2. Koszty postępowania mediacyjnego ponosi Skarb Państwa.

§ 3. Skarb Państwa ponosi także koszty związane z udziałem w postępowaniu tłumacza w zakresie koniecznym dla zapewnienia oskarżonemu jego prawa do obrony.

2. Ustawa z 6.06.1997r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2.08.1997r., Nr 64, poz. 729 z późn. zm.):

[Art. 53. \[Dyrektywy wymiaru kary\]](#)

§ 1. Sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

§ 2. Wymierzając karę, sąd uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się sprawcy, zwłaszcza w razie popełnienia przestępstwa na szkodę osoby nieporadnej ze względu na wiek lub stan zdrowia, popełnienie przestępstwa wspólnie z nieletnim, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na sprawcy obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przestępstwa, właściwości i warunki osobiste sprawcy, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie w innej formie społecznemu poczuciu sprawiedliwości, a także zachowanie się pokrzywdzonego.

§ 3. Wymierzając karę sąd bierze także pod uwagę pozytywne wyniki przeprowadzonej mediacji pomiędzy pokrzywdzonym a sprawcą albo ugodę pomiędzy nimi osiągniętą w postępowaniu przed sądem lub prokuratorem.

3. Ustawa z 24.08.2001r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2013r., poz. 395 z późn. zm.):

[Art. 8. \[Odesłanie do niektórych przepisów wstępnych k.p.k.\]](#)

W postępowaniu uregulowanym w niniejszym kodeksie stosuje się odpowiednio przepisy art. 2, art. 4, art. 5, art. 7-9, art. 13, art. 14, art. 15 § 2 i 3, art. 16, art. 18 § 2, art. 20, art. 23 i art. 23a Kodeksu postępowania karnego.

[Art. 38. \[Odesłanie do przepisów k.p.k. Obowiązek wskazania przez podejrzanego adresu do doręczeń\]](#)

§ 1. Do czynności procesowych prowadzonych w postępowaniu w sprawach o wykroczenia stosuje się odpowiednio także przepisy art. 95, art. 100 § 1 i 8, art. 105, art. 107, art. 108, art. 116-134, art. 136-142, art. 143 § 1 pkt 10, art. 156 § 1-5 i 6, art. 157, art. 158, art. 160-166 Kodeksu postępowania karnego, a gdy sąd orzeka jednoosobowo, również przepisy art. 109-115 Kodeksu postępowania karnego.

§ 1a. Na odmowę udostępnienia akt osobie, o której mowa w art. 4 § 2, przysługuje zażalenie do sądu.

§ 2. Przy pierwszym wysłuchaniu oraz w wypadku, o którym mowa w art. 54 § 7, osoba podejrzana o popełnienie wykroczenia ma obowiązek wskazać adres dla doręczeń w kraju; w razie nieuczynienia tego pismo wysłane pod ostatnio znanym adresem w kraju albo jeżeli adresu tego nie ma, załączone do akt sprawy, uważa się za doręczone, o czym należy ją pouczyć. Pouczenie to odnotowuje się w protokole, o którym mowa w art. 54 § 6, lub w notatce wskazanej w art. 54 § 7.

4. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach karnych z dnia 7 maja 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 716) – w załączniku.

5. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym z dnia 18 czerwca 2003 r. (Dz.U. Nr 108, poz. 1026):

[§ 1.](#)

Ryczałt za doręczenie wezwań i innych pism wynosi w postępowaniu przygotowawczym oraz w każdej instancji w postępowaniu sądowym po 20 zł, niezależnie od liczby doręczonych pism.

§ 4.

1. W skład kosztów postępowania mediacyjnego wchodzi: należność zryczałtowana za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego oraz ryczałt za doręczenia pism związanych z przeprowadzeniem mediacji.
2. Należność zryczałtowana za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego wynosi 120 zł.
3. Do ryczałtu za doręczenia pism związanych z przeprowadzeniem mediacji stosuje się odpowiednio § 1.
4. Jeżeli podmiotem uprawnionym do przeprowadzenia mediacji jest podatnik zobowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług, wysokość kosztów postępowania mediacyjnego, o którym mowa w ust. 1, podwyższa się o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług.

§ 7.

Wydatki związane z przejazdem sędziów i innych osób z powodu czynności postępowania oblicza się według przepisów w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

6. Ustawa z 26.10.1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 25.03.2014r., poz.382, z późn. zm.):

Art. 3a. [Postępowanie mediacyjne]

§ 1. W każdym stadium postępowania sąd rodzinny może, z inicjatywy lub za zgodą pokrzywdzonego i nieletniego, skierować sprawę do instytucji lub osoby godnej zaufania w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego.

§ 2. Instytucja lub osoba godna zaufania sporządza, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sprawozdanie z jego przebiegu i wyników, które sąd rodzinny bierze pod uwagę, orzekając w sprawie nieletniego.

§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania mediacji, regulując zwłaszcza warunki, jakim powinny odpowiadać instytucje i osoby uprawnione do jej przeprowadzania, sposób rejestracji tych instytucji i osób oraz szkolenia mediatorów, zakres i warunki udostępniania im akt sprawy, formę i zakres sprawozdania z przebiegu i wyników postępowania mediacyjnego, mając na względzie wychowawczą rolę postępowania mediacyjnego, interes pokrzywdzonego, dobrowolność i poufność mediacji oraz fachowość i bezstronność mediatora.

7. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18.05.2001 r. w sprawie postępowania mediacyjnego w sprawach nieletnich (Dz. U. z 6.06.2001 r. nr 56, poz. 591, z późn. zm.) – w załączniku.

8. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 13.06.2016 r. w sprawie wysokości i szczegółowych zasad ustalania kosztów postępowania w sprawach nieletnich (Dz. U. z 16.06.2016r., poz. 863):

§ 1.

Sąd obciąża rodziców nieletniego lub inne osoby zobowiązane do jego alimentacji albo nieletniego kosztami postępowania, z wyłączeniem kosztów postępowania mediacyjnego, w formie zryczałtowanej należności, kwoty lub kosztów, zwrotu wydatków i opłat kancelaryjnych.

§ 8.

1. W skład kosztów postępowania mediacyjnego wchodzi zryczałtowana kwota za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego oraz ryczałt za doręczenia pism związanych z przeprowadzeniem mediacji.

2. Zryczałtowana kwota za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego wynosi 10% kwoty bazowej.

3. Ryczałt za doręczenia pism związanych z przeprowadzeniem mediacji wynosi 20 złotych niezależnie od liczby doręczonych pism.

4. Jeżeli podmiotem uprawnionym do przeprowadzenia mediacji jest podatnik zobowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług, wysokość kosztów postępowania mediacyjnego, o którym mowa w ust. 1, podwyższa się o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w przepisach o podatku od towarów i usług.